

Opvs Theologicvm

In Tres Tomos Distribvtvm, In quo praecipua totius Theologiae capita accurate pertractantur ... Adiecto ad finem Tertij Tomi Indice rerum notabilium

Qui totam primam partem D. Thomæ, ac multa alia continet, quorum Indicem sequens pagina dabit

Mauro, Silvestro

Romae, 1687

Q. 37. Vtrum Deus possit à Beatis videri, absque eo, quod videantur omnia attributa, & omnes Personæ diuinæ : & vtrum vna Persona diuina videri possit, alia non visa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84111](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84111)

cognoscibile, nego: non explicando formaliter omnia prædicata, & non respondendo omnibus interrogationibus formabilibus circa ipsum, quin cognoscatur quantum est cognoscibile, concedo: & distingo eodem pacto cæteras propositiones. Ex dictis num. 13. cum totum cognoscibile cognoscitur, non præscindendo formaliter ab illo prædicato, sed explicando omnia prædicata, & respondendo omnibus quæstionibus, cognoscitur quantum est cognoscibile, & comprehenditur: sed eo ipso, quod formaliter cognoscatur, & explicetur quicquid in Deo est formaliter, & eminenter, cognoscuntur formaliter omnia prædicata Dei, ita ut nullum formaliter lateat, & respondetur omnibus quæstionibus, & interrogationibus formabilibus circa Deum, ut explicatum est num. 13. ergo eo ipso Deus cognoscitur quantum est cognoscibilis, & comprehenderetur.

34. Ad 2. transeat maior, & distingo minorem: potest contingere, ut obiectum exigens cognosci cognitione intensa ut mille, cognoscatur solum cognitione intensa ut quatuor, si talis cognitio formaliter explicet omnia prædicata talis obiecti, & respondeat omnibus quæstionibus formabilibus circa tale obiectum, nego: si non explicet omnia prædicata, concedo: & nego consequentiam. Quodlibet obiectum si cognoscatur cognitione explicante formaliter omnia prædicata ipsius, & respondente omnibus quæstionibus circa ipsum formabilibus, cognoscitur cognitione infinite intensa, ideoque comprehenditur, ac si sit creatum, supercomprehenditur, ut dictum est num. 24. ergo implicat, ut obiectum cognoscatur cognitione explicante formaliter omnia ipsius prædicata, & respondente omnibus interrogationibus, & tamen cognoscatur solum claritate ut quatuor.

35. Ad 3. nego antecedens, ac dico, quod omnia prædicata eo ipso, quod videntur cognitione explicante formaliter omnia alia prædicata, & respondente omnibus quæstionibus, & interrogationibus formabilibus circa quodlibet prædicatum, videntur claritate infinita, ac non minori illa, qua videntur ab ipso Deo, ut dictum est num. 17.

QVÆSTIO XXXVII.

*Utrum Deus possit à Beatis videri, absque eo quod videantur omnia attributa, & omnes Personæ Diuinae: & Utrum una Persona Diuina vide-
ri possit, alia non visa?*

S. Th. q. 12. a. 8.

1. **V**idetur, quod beatus de potentia absoluta possit videre essentiam diuinam, absque eo quod formaliter videat attri-

buta; primò quia eatenus essentia diuina non posset videri, non visis formaliter omnibus attributis, quatenus essentia diuina nulla distinctione obiectiua distinguitur ad attributis, ut dictum est quæstione 22; sed hæc ratio non valet; ergo. Probatur minor: nam licet *posse creare formicam* nulla distinctione obiectiua distinguitur ab essentia diuina, tamen beatus potest videre diuinam essentiam, absque eo quod formaliter videat Deum posse creare formicam, ut dictum est quæst. 36. num. 5. ergo licet attributa nulla distinctione obiectiua distinguantur ab essentia, beatus poterit videre essentiam, absque eo quod formaliter, & explicitè videat attributa, nimirum omnipotentiam, sapientiam, immensitatem, &c.

2. Secundò videtur à fortiori, quod beatus possit videre essentiam diuinam, absque eo quod formaliter videat Personalitates, & Personas. Nam potest videre Deum, absque eo quod formaliter videat potentiam creandi formicam, quæ potentia nulla distinctione obiectiua distinguitur à diuina essentia; ergo à fortiori poterit videre essentiam diuinam, absque eo quod formaliter videat personalitates, & relationes, quæ aliqua distinctione obiectiua distinguuntur ab essentia.

3. Tertiò distinctio, quæ sufficit ad hoc, ut essentia diuina possit identificari cum aliquo, absque eo quod cum eo identificetur Pater nitas, à fortiori sufficit ad hoc, ut diuina essentia possit videri ab aliquo, absque eo quod ab illo formaliter videatur Paternitas; sed distinctio virtualis, quæ datur inter essentiam diuinam, & Paternitatem sufficit, ut cum Filio possit identificari essentia diuina, absque eo quod cum ipso identificetur Paternitas; ergo à fortiori sufficit, ut possit videri essentia diuina, absque eo quod formaliter videatur Paternitas.

4. Quartò distinctio inter duo sufficiens ad hoc, ut vnum eorum possit physicè vniri alicui, quin eidem vniatur aliud, à fortiori sufficit, ut vnum eorum possit intentionaliter vniri alicui, quin eidem vniatur aliud, ac proinde possit vnum videri sine alio; sed Personæ diuinæ distinguuntur ita, ut vna Persona possit physicè vniri alicui naturæ, quin vniatur alia: de facto enim naturæ humanæ Christi vnita est hypostasice Persona Filij, absque eo quod sit vnita Persona Patris, & Spiritus Sancti; ergo à fortiori potest eidem intellectui per visionem vniri intentionaliter vna Persona, quin vniatur altera, ac proinde vna Persona potest videri sine alia.

5. Quintò, ut arguit Scotus in 1. dist. 1. quæst. 2. Pater æternus in priori originis antequam intelligatur producere Filium, & Spiritum Sanctum, est perfectè beatus per visionem essentia, quam in illo priori originis non videt esse in Filio, & Spiritu Sancto non productis pro illo priori; ergo etiam creatura rationalis poterit esse beata per visionem essen-

P

tia

tiae, absque eo quod videat essentiam diuinam esse in tribus Personis.

6. Sexto essentia diuina prout aliqua distinctio distincta à Personalitatibus, cum sit infinita bonitas, & infinita veritas, est obiectum sufficiens ad beatandum quemlibet intellectum; sed si essentia diuina visa, non visis Personis, non sufficeret ad beatificandum, essentia diuina prout distincta virtualiter à Personalitatibus non sufficeret ad beatandum; ergo &c.

7. Respondeo duas esse sententias. Prima Paludani, Fasoli, Salas, & aliorum, quos refert, & sequitur Granado 1. parte tract. 3. disp. 5. docet non quidem naturaliter, sed de potentia absoluta posse videri diuinam essentiam, non visis clarè, & distinctè Personis, & attributis. Scotus etiam in 1. dist. 1. quæst. 2. docet videri posse essentiam, non visis Personis, & vnā Personam, non visā alia.

8. Dicendum cum sententia communiori, quam sequuntur Henricus, Sotus, Bannez, Molina, Suarius lib. 2. de Deo, cap. 22. & Vasquez 1. parte, disput. 48. Implicat videri diuinam essentiam, absque eo quod formaliter, & distinctè videantur omnia attributa, & omnes Personæ.

9. Thomistæ satis communiter conclusionem probant ex eo, quod de essentia cognitionis intuitiua sit, vt formaliter videat omnia, & singula prædicata, quæ formaliter sunt in obiecto. Sed quia nos quæst. 36. num. 6. & sequentibus ostendimus posse cognitionem intuitiuam præscindere formaliter ab aliquo prædicato identificato cum obiecto, non possumus vti hac probatione.

10. Alij probant ex eo, quod Personalitates licet distinguantur aliqua distinctione obiectiua ab essentia, tamen non habent visibilitatem distinctam à visibilitate essentiae, sed essentia est adæquata visibilitas, & adæquatum obiectum formale mouens ad visionem Personalitatum, & omnium attributorum; ergo non potest essentia videri, quin moueat ad videndas formaliter Personalitates, & omnia attributa. Sed neque hæc ratio concludit. Nam ex eo, quod essentia sit adæquata visibilitas alicuius veritatis, & prædicati, sequitur solum, quod possit mouere ad formaliter videndum illud prædicatum, & illam veritatem, sed non sequitur, quod eo ipso, quod videtur essentia, moueat ad illud prædicatum formaliter videndum: E. g. essentia diuina est adæquata visibilitas huius prædicati, quod *Deus possit creare formicam A*. Ex hoc sequitur solum, quod essentia potest mouere ad hoc, vt videns essentiam formaliter videat illam esse potentiam creandi formicam A, sed non sequitur, quod essentia visa necessariò moueat ad formaliter videndum, quod potest Deus producere formicam A; ergo ex eo, quod essentia diuina sit adæquata visibilitas formalitatum, & attributorum, sequitur solum, quod possit mouere ad formaliter videndas Personalitates,

& attributa, sed non sequitur, quod necessariò moueat ad formaliter videndas Personalitates, & attributa.

11. Propter has difficultates aliqui dixerunt Deum posse videri visione non beatifica, absque eo quod formaliter videantur Personalitates, & omnia attributa; at non posse videri visione beatifica, & sufficiente ad beatificandum, absque eo quod videantur Personæ, & omnia attributa.

12. Existimo omnem visionem Dei esse sufficientem ad beatificandum, & quod visio, qua non viderentur in Deo Personæ, & omnia attributa, eo ipso esset insufficientis ad beatificandum: demum existimo esse impossibilem visionem Dei, quæ formaliter non videat Personas, & omnia attributa, vt iam patebit, proponendo fundamentū nostræ conclusionis.

13. Probatur igitur conclusio. Nam prima veritas infinite intelligibilis, quæ est vltimus finis intellectus, habet hanc perfectionem, vt si immediatè videatur, quietet intellectum, adeoque repugnat, vt intellectus videns Deum remaneat inquietus; sed intellectus videns essentiam, non visis formaliter, & distinctè omnibus Personis, & attributis, remaneret inquietus; ergo &c. Probatur maior: nam omnis visio, qua prima veritas videtur immediatè per se ipsam, est altioris ordinis, & incomparabiliter perfectior quacunque cognitione, qua cognoscatur per creaturas; sed aliqua cognitio, qua Deus cognoscitur per creaturas, nimirum illa, in qua consisteret beatitudo naturalis, posset quietare intellectum; ergo à fortiori omnis visio, qua Deus videtur immediatè, potest quietare intellectum. Probatur iam minor primi argumenti. Nam intellectus, visa essentia diuina, si non videat, quis sit is, cuius essentiam videt, non quietatur; sed non visis Personis, non videret, quis sit is, cuius essentiam videret; sicut enim per quæstionem *quid est?* quærimus cognitionem essentiae, sic per quæstionem *quis est?* quærimus cognitionem Personæ; ergo &c. Rursus intellectus, viso aliquo, non quietatur, nisi videat eius attributa, putà quam sapiens sit, quam bonus sit, quam potens sit &c; ergo si intellectus ita Deum intueretur, vt non videret Deum esse æternum, immensum, omnipotentem &c. non quietaretur.

14. Dices primò. Possumus immediatè videre albedinem ex. gr. absque eo quod discernamus illam esse albedinem; ergo possumus immediatè videre Deum, absque eo quod discernamus illum esse trinum in Personis, omnipotentem, immensum &c.

15. Respondeo primò argumentum nimis probare. Nam sequeretur posse intellectum etiam connaturaliter videre Deum, absque eo quod discerneret, vtrum is, quem videt, sit Deus, vel creatura, sapiens, vel insipiens, eo pacto, quo connaturaliter possumus videre albedinem, non discernendo, vtrum sit albedo, vel nigredo; sed hoc est absurdum, licet

ab

ab Arriaga concedatur: nam talis visio imperfectius cognosceret Deum, quam cognitio abstractiua etiam purè naturalis, qua Philosophi euidenter cognouerunt Deum dari, & esse infinitum, æternum; ergo &c. Confirmatur: nam visio Dei reddit impeccabilem, & necessitat ad Deum amandum; sed talis visio, qua quis ita Deum videret, vt non discerneret, vtrum is, quem videt, sit Deus, vel creatura, non redderet impeccabilem, nec necessitaret ad amandum Deum; ergo &c.

16. Respondeo secundò directè, concedo antecedens, & nego consequentiam. Disparitas est, quia ideo albedo potest ita videri, vt non discernatur, vtrum sit albedo, vel alius color, quia est visibile imperfectum non habens omnem visibilitatem; sed Deus est prima veritas continens omnes veritates, & infinitè dissimilis omnibus alijs entibus; ergo non potest immediatè videri, ita vt non discernatur ab omnibus alijs entibus, & quietet intellectum.

17. Dices secundò: si Deus non posset videri, absque eo quod formaliter, & explicitè viderentur omnia attributa, non posset videri, absque eo quod formaliter, & explicitè viderentur omnia prædicata omninò identificata cum diuina essentia; sed potentia creandi quodlibet indiuiduum possibile, putà Petrum, Bucephalum &c. omnino identificatur cum diuina essentia; ergo Deus non posset videri, quin videretur formaliter vt potens creare Petrum, Bucephalum, & quodlibet indiuiduum possibile, adeoque non posset videri, quin distinctè cognoscerentur omnia, & infinita indiuidua, quod repugnat doctrinæ traditæ quæst. 35. num. 6. 7.

18. Respondeo, negando sequelam. Vt Deus videatur immediatè, necesse est, & sufficit, vt videantur explicitè illa prædicata, quibus visis, intellectus quietatur, & quibus non visis, remanet inquietus; sed intellectus si non videat, an Deus sit omnipotens, æternus, &c. non quietatur, viso autem, quod Deus est omnipotens, etiam si non videat formaliter, & explicitè Deum posse creare has numero muscas, quietatur; ergo non est necesse, vt videns Deum videat formaliter Deum posse creare has numero creaturas. Prædicata Dei, quibus non visis, intellectus non quietatur, vocantur prædicata primaria: prædicata, quibus non visis, intellectus quietatur, vocantur prædicata secundaria.

19. Sed oppones: cum prædicata secundaria non minus, quam primaria sint de essentia Dei, prout est in se, quare intellectus non visis primarijs, non quietatur, at; non visis secundarijs, quietatur?

20. Respondeo rationem esse, quia intellectui creato debetur scientia omnium in vniuersali, non autem in singulari, ideoque etiam Philosophi cum Aristotele dixerunt scientiam creatam esse de vniuersalibus; ergo intellectus creatus, habita scientia, qua in vniuersali co-

gnoscat Deum posse facere omnia, quietatur; licet non cognoscat in particulari Deum posse facere istas numero muscas: at non habita scientia, qua cognoscat Deum esse omnipotentem, & posse facere omnia in vniuersali, non quietatur. Videri potest Sanctus Thomas hac quæst. 12. ar. 8. ad 4.

21. Addo probabile esse, quod licet videns Deum non cognoscat formaliter, & explicitè potentiam faciendi quodlibet possibile in particulari, tamen cognoscat virtualiter, ita vt proposita qualibet creatura, cognoscat illam esse possibilem, ac Deum posse illam creare. Ratio est, quia videns Deum potest euidenter discernere Deum à quolibet, quod non est Deus; sed ens non potens creare istam formicam e.g. non est Deus; ergo videns Deum, proposita quæstione, vtrum Deus possit creare istam formicam, euidenter videt, quod Deus non est impotens creare, sed est potens creare quamlibet formicam. Maior probatur: nam videns Deum, qui est summa veritas, & ens infinitum, non potest illum non discernere, à quolibet ente finito, ac proinde Deo infinitè dissimili; sed quodlibet, quod non est Deus, est ens finitum, & infinitè dissimile Deo; ergo &c.

22. Oppones: potest aliquis videns ens finitum, putà Cælum, non discernere illud à Deo, eo pacto, quo Gentiles putantes Cælum esse Deum, non discernunt Cælum à Deo; ergo à pari potest intellectus videns Deum, qui est ens infinitum, non discernere Deum ab aliqua creatura.

23. Respondeo, concedo antecedens, & nego consequentiam. Disparitas est, quia sicut qui habet parallogismum potest illum non discernere à vera demonstratione, at qui habet veram demonstrationem, non potest illam non discernere, à parallogismo: & sicut somnians, vel insanus, potest putare se non somnare, & esse sanæ mentis, at qui vigilat, & est sanæ mentis, non potest dubitare, an somniet, & sit insanus; sic qui videt creaturas, quæ sunt entia fallacia, & apparentia, potest illas non discernere à Deo, qui est ipsa prima veritas, at qui videt Deum, qui est prima veritas non potest Deum non discernere à qualibet creatura.

24. Dices tertio: Deus licet sit summum bonum, potest videri, & possideri visione, & possessione purè temporali, qua habita, non quietaretur naturale desiderium, vt dicitur 1. 2. in Tractatu de Beatitudine; ergo Deus licet sit summa veritas, videri potest visione non vidente clarè, & distinctè attributa, & Personas, qua habita, non quietaretur naturalis curiositas.

25. Respondeo primò plures auctores negare antecedens, vt dicitur suo loco. Respondeo secundò, transeat antecedens, & nego consequentiam. Disparitas est, quia spectat ad perfectionem summi boni, ac summi veri, vt possessum, & visum quietet videntem, & possidentem, dummodò sit certus de hoc,

quod semper illud videbit, & possidebit; at non spectat ad perfectionem summi boni, & veri, vt possessum, & visum reddat securum de sua æterna possessione, vel vt quietet non securum; sed si quis videret essentiam, non visis attributis, & Personis, quamvis esset securus de perpetuitate talis visionis, non quietaretur; ergo &c.

26. Dices quartò: si quis videret vnā Personam, putā Patrem, iam videret, quis Deus sit; ergo posset quietari, absque eo quod videret aliam Personam.

27. Respondeo, quod cum Personæ constituantur per relationes Paternitatis, Filiationis, & Spirationalis passiuæ, eo ipso, quod intellectus videret Deum esse Patrem, naturaliter desideraret etiam videre, quis sit Filius, & sic non quietaretur, nisi videret etiam Filium. Rursus viso Patre, & Filio, naturaliter desideraret etiam videre, vtrum sicut Deus est duæ Personæ, Pater nimirum, & Filius, sic sit solum duæ Personæ, an sit etiam aliqua alia Persona, & sic non quietaretur, nisi videret etiam Spiritum Sanctum, & cognosceret Deum esse tres solum Personas.

28. Ad 1. & 2. nego maiorem. Dictum est num 9. & 13. rationem, cur Deus non possit videri, non visis attributis, & Personis, non esse, quia attributa, & Personæ identificantur cum essentia, sed quia visio Dei debet beatificare videntem, & si Deus videretur, non visis attributis, & Personis, non beatificaret videntem: sed si Deus videretur, non viso formaliter predicato potentis creare formicam A, viso Dei nihilominus beatificaret videntem, vt explicatum est num. 20; ergo ex eo, quod viso Deo, possit non videri formaliter potentia creandi formicam A, non sequitur, viso Deo, posse non videri formaliter Personas, & attributa.

29. Ad 3. & 4. nego maiorem. Distinctio realis, vel virtualis, quæ sufficit ad hoc, vt vnum possit cum aliquo identificari, vel vniari, absque eo quod aliud identificetur, vel vniatur eidem, non eo ipso sufficit ad hoc, vt vnum possit cognosci, vel videri, altero non cognito, Patet pluribus exemplis. Visio albedinis ita distinguitur ab albedine, vt visio identificetur cum actu vitali, absque eo quod albedo identificetur cum actu vitali, & vt visio physice vniatur oculo meo, absque eo quod cum illo vniatur albedo, & tamen ego non possum reflexe experimentaliter cognoscere visionem, qua video albedinem, quin cognoscam albedinem; ergo licet essentia diuina possit identificari cum Filio, absque eo quod Paternitas identificetur cum Filio, non sequitur, quod essentia diuina possit videri, non visa Paternitate; & similiter licet Filius possit hypostatice vniari naturæ creatæ, non vniari Patri, non sequitur, quod Filius possit videri, non viso Patre, adeoque argumentum non concludit. Ratio est, quia cum vnum habet essentialē connexionem cum alio distincto,

non potest clarè cognosci, non cognito illo alio, ideoque vt docet Aristoteles in Prædicamentis, cap. de Relatiuis, Relatiua licet distinguantur, sunt simul cognitione; sed essentia diuina licet aliqua distinctione obiectiua distinguatur à Paternitate, tamen habet essentialē connexionem cum Paternitate, & cum alijs Personalitatibus, cum sit radix virtualis Personalitatum; ergo non potest videri, non visis Personalitatibus. Confirmatur: nam argumentum est soluendum etiam ab aduersariis. Sequeretur enim, quod sicut essentia identificatur perfectissime cum Filio, & Spiritu Sancto, absque eo quod cum illis identificetur Paternitas, sic essentia posset comprehensivè videri à Filio, & Spiritu Sancto, absque eo quod ab illis videretur Paternitas; ergo sicut aduersarii negant sequelam, sic nos possumus negare similem sequelam, & asserere disparitatem, quam afferent aduersarii.

31. Ad 5. Distinguo antecedens: Pater in priori originis est beatus visione essentie, quam in illo priori non videt esse in Filio, & Spiritu Sancto pro illo priori, transeat antecedens: quam in illo priori non videt esse in Filio, & Spiritu Sancto pro posteriori, nego antecedens; & nego consequentiam. Pater in priori originis est beatus, videndo comprehensivè diuinam essentiam; sed non potest illam videre comprehensivè, nisi videat diuinam essentiam ita in priori originis esse in Patre, vt in posteriori sit etiam in Filio, & Spiritu Sancto: ergo in priori est beatus, videndo essentiam, pro posteriori esse in Filio, & Spiritu Sancto. Equiuocatio est in ly *pro priori*. Sicut enim, Deus ab æterno videt mundum vt existentem non ab æterno, sed in tempore, sic Pater in priori originis videt essentiam vt existentem in Filio, & Spiritu Sancto non pro priori, sed pro posteriori originis.

32. Ad 6. distingo maiorem: essentia diuina prout aliqua distinctione obiectiua distincta à Personis est obiectum sufficiens ab beatum intellectum, si cognoscatur vtrumque, nego: si videatur certa quadam claritate, concedo: distingo eodem pacto minorem; & nego consequentiam. Obiectum formale adequatum beatificans est essentia diuina, sed vt beatificet, debet videri cognitione ita clara, vt intellectus quiescat per solutionem omnium questionum, quarum solutionem, visa essentia, naturaliter scire desiderat; & quia intellectus, visa essentia, naturaliter scire desiderat, quis sit is, quem videt, essentia debet videri ita clarè, vt manifestet, quis sit, adeoque vt manifestet Personas. Si verò intellectus per possibile, vel impossibile videret essentiam, & non videret Personas, non esset beatus, non ex eo, quia præcisè non videret Personas, sed ex eo, quia videret essentiam ita imperfectè, vt in ea non videret Personas. Confirmatur: si quis ita videret Deum, vt in Deo non cognosceret creaturas tanquam terminum diuinæ omnipotentie non bearetur, non

non quia non videret creaturas, sed quia videret Deum ita imperfectè, ut non videret Deum esse adeo omnipotentem, ut posset creare creaturas; ergo à pari. Possumus huic rei explicandæ accommodare verba illa Augustini lib. 5. Confess. cap. 8. *Qui te, & illa novit, non propter illa beatus est, sed propter te solum beatus.* Proportionaliter possumus dicere: qui videt essentiam, & non videt Personas, non ideo non est beatus, quia non videt Personas, sed quia essentiam videt ita imperfectè, ut in ea non videat Personas.

QVÆSTIO XXXVIII.

Utrum Beati possint, ac debeant in Deo videre omnes, vel aliquas creaturas possibiles?

S. Th. q. 12. art. 3.

1. Videtur vera sententia Patris Vasquez 1. par. disp. 50. per totam, & aliorum, qui docent, quod in diuina essentia, tanquam in obiecto formali, & in medio cognito non possunt cognosci creaturæ possibiles: primò quia ut Vasquez obijcit cap. 4. in ente omnino absoluto ab altero, non potest cognosci illud; sed essentia diuina est omnino absoluta à creaturis possibilibus; ergo.

2. Secundò, ut idè obijcit cap. 6. Non esset ratio, cur Beati in diuina essentia cognoscerent potius has creaturas possibiles, quam illas; ergo deberent distinctè cognoscere omnes, ac proinde infinitas creaturas possibiles, quod repugnat.

3. Confirmatur: nam qui videt omnipotentiam, qua Deus potest facere omnia possibilia, & scientiam, qua scit non solum possibilia, & existentia, sed etiam impossibilia, & non existentia, non potest in tali scientia tanquam in speculo representante omnia, non videre omnia; ideoque lib. 4. Dialog. dixit S. Gregorius: *Quid est, quod non videant, qui videntem omnia vident?* Sed beati vident diuinam omnipotentiam, & scientiam; ergo &c.

4. Respondeo cum communiori sententia, quam sequitur Suarez libro 2. de Deo, cap. 35. in diuina essentia, tanquam in obiecto formali, & in medio cognito possunt cognosci, ac de facto cognoscuntur à beatis creaturæ possibiles.

5. Probatur: nam in causa præsertim adæquata, tanquam in obiecto formali, & medio cognito potest cognosci effectus, & in ratione adæquata, & necessaria potest cognosci illud, cuius est adæquata ratio: e. g. si interpositio terræ inter Solem, & Lunam est causa, & ratio necessaria, & adæquata, ut Luna eclipsetur, in tali interpositione, tanquam in obiecto formali, & in medio cognito potest cognosci eclipsis Lunæ; sed essentia diuina est adæqua-

ta, & necessaria ratio, propter quam sunt possibilia omnia, quæ de facto sunt possibilia, & sunt impossibilia, quæ de facto sunt impossibilia, ut dicitur infra, qu. 42. ergo.

6. Ad 1. distinguo maiorem. In ente omnino absoluto ab altero, ita ut impertinenter se habeat ad illud, non potest illud cognosci, concedo: in ente omnino absoluto ab altero per hoc, quod habeat esse potens existere sine quolibet alio esse distincto, non potest cognosci illud, nego: distinguo eodem pacto minorem: & nego consequentiam. Diuina essentia non est ita absoluta à creaturis possibilibus, ut ad illas impertinenter se habeat, cum sit adæquata, & necessaria ratio, propter quam creaturæ sunt possibiles, sed est ens omnino absolutum, quia habet esse non connexum cum ullo alio esse creaturarum possibilium. Nam licet diuina essentia non possit esse sine possibilitate creaturarum, tamen possibilitas creaturarum non habet esse distinctum à diuina essentia, sed est ipsa diuina essentia, ut probauit disp. 47. Logica. Quia igitur diuina essentia est adæquata ratio, propter quam creaturæ sunt possibiles, in diuina essentia, tanquam in obiecto formali, & in medio cognito possunt cognosci creaturæ possibiles.

7. Ad 2. in quo assumitur, quod non esset ratio, cur beati in Deo videant potius has, quam illas creaturas, nego antecedens, ac dico, rationem esse, quia Deus ad extrinsecam operationem non ex necessitate naturæ, sed ex libera determinatione suæ voluntatis. Sicut igitur Deus licet per diuinam omnipotentiam æquè possit creare omnes creaturas possibiles, tamen per suam voluntatem debet se liberè determinare ad creandas has potius, quam illas; sic licet Deus per suam essentiam possit æquè mouere ad videndas quaslibet creaturas possibiles, tamen per suam voluntatem debet se determinare ad mouendum potius ad videndas has, quam illas creaturas. Ideo S. Bonaventura, & alij veteres scholastici dixerunt, beatos videre in Deo creaturas tanquam in speculo voluntario, quod nimirum voluntariè, & liberè representat has potius, quam illas, licet de se possit omnes representare.

8. Ad confirmationem, distinguo maiorem: qui videt comprehensiuè omnipotentiam, & scientiam Dei, non potest in ipsis non videre omnia distinctè, concedo: qui videt non comprehensiuè, nego: distinguo eodem pacto minorem; & nego consequentiam. Quia beati non comprehendunt, neque possunt comprehendere diuinam omnipotentiam, & scientiam, in iis non vident, neque possunt videre omnia distinctè. Sanctus Gregorius solum asserit Deum, qui omnia videt, esse sufficiens medium, in quo si comprehensiuè videatur, possunt omnia distinctè videri; at non negat Deum posse ita videri non comprehensiuè, ut non omnia in ipso videantur. Confirmatur: ut enim docet Dionysius de Coelesti Hierarchia, cap. 7. Angeli inferiores purgantur